

Beogradu, v avgustu 1926, opozorilo tedajnjega ministra za poljoprivedo g. Pucelja o važnosti nadaljnje izobrazbe kmetijske mladine ter ga prosilo, naj vstavi v proračun potreben znesek za snovanje kmetijsko-nadaljevalnih šol. Gospod minister Pucelj je upošteval naše želje in vstavil v proračun znesek 60.000 Din ter obljubil tudi pomoč glede tečajev za učitelje. Smatramo, da je s tem napravljen prvi korak. Prepričani smo, da bo ta postavka v prihodnjem proračunu izdatno večja, da bo mogoče iti v polni meri na delo. Enako podporo pričakujemo tudi od prosvetnega ministrstva.

Tečajji za učitelje na kmetijsko-nadaljevalnih šolah.

Potrebno pa je skrbeti istočasno s snovanjem kmetijsko-nadaljevalnih šol, za izobrazbo učiteljev in učiteljic, ki imajo voljo in veselje do dela v kmetijskih in gospodinjstvih nadaljevalnih šolah. Istočasno moramo namreč skrbeti tudi za izobrazbo in pouk naših deklet, kar naj prevzamejo v prvi vrsti naše učiteljice, da pridejo v čim tesnejši stik z našim ženskim naraščanjem.

Za izobrazbo učiteljev kmetijsko-nadaljevalnih šol naj skrbi država. V ta namen naj prireja večtedenske tečaje na kmetijskih šolah, pri katerih naj sodelujejo tudi učitelji, ki imajo izkušnje iz lastnega udejstvovanja na takih šolah.

Obveznost pouka.

V kmetijskih in gospodinjstvih tečajih naj bo pouk za sedaj še neobvezen, starost poljubna. Kdor ima veselje in voljo do nadaljnje izobrazbe naj pride v šolo. Skušnja je pokazala, da se najbolj udeležujejo mladina od 17.—20. leta, pa tudi starejši. V pošolski dobi, od 14.—16. leta, še ne kaže dovolj resnosti in pravega zanimanja.

Prispevki za vzdrževanje.

Lokalni faktorji: občine, okrajni zastopi, zadruga in gospodarski zavodi morajo

skrbeti predvsem za učne prostore in ostale potrebščine. Nagrade učiteljem in predavateljem naj krije v prvi vrsti državni prispevek.

Referenti za kmetijsko-nadaljevalni pouk in šolske vrtove.

Ker bi bili pravilno urejeni in dobro oskrbovani šolski vrtovi prvo in najvažnejše učilo pri kmetijskem in gospodinjstvem pouku, naj imenuje pristojno ministrstvo tudi za mariborsko oblast nadzornika za šolske vrtove. Tema nadzornikova je proučiti tudi organizacijo kmetijsko-nadaljevalnega šolstva v Sloveniji.

Kmetijsko-nadaljevalno šolstvo v drugih državah.

Kmetijsko-nadaljevalno šolstvo je v lepem razvoju v republiki Avstriji. Prvačijo pa Čehi, saj imajo 818 šol, v katerih je nad 38.000 učencev. Država pa skrbi tudi za izobrazbo učiteljev. Prireja posebne tečaje in kurze ter daje udeležencem mesečno podporo po 500 Čk in za potne stroške po 150 Čk.

Prepričani smo, da bodo pokazali tudi pri nas lokalni zastopniki, oblastna skupščina in država dovolj zanimanja za to važno vprašanje vzgoje in izobrazbe naše podeželske mladine.

Učitelstvo, ki je že do sedaj v več krajih brezplačno vršilo to kulturno delo, se bo z veseljem odzvalo, čim bo razvoj tega dela postavljen na trdna tla.

Prepričani smo, da more kmetijsko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo izdatno pripomoči h kulturnemu napredku naroda in mu izboljšati težki gospodarski položaj.

Vabimo vse tovariše in tovarišice, da se za to vprašanje zanimajo in po svojih močeh delujejo, da se tam, kjer so prilike ugodne, osnujejo že za prihodnjo zimo na naših osnovnih šolah kmetijske in gospodinjstvene nadaljevalne šole. Sk.

ANTON SKALA, Maribor;

Kulturno poslanstvo učiteljstva.

(Govor na zborovanju učiteljskega društva za Maribor dne 11. maja 1927 v narodnih Rušah pri Mariboru.)

(Dalje.)

Delo za socialni in gospodarski napredek našega človeka.

Tovarišice in tovariši, v tesni zvezi s pedagoškim delom v šoli pa je še drugo kulturno delo učiteljstva, ki ga nikakor ne smemo pozabiti omeniti, ampak se moramo še posebej pogovoriti o njem. Radi tega kulturnega dela mislim, da bo treba celo osnovati neko posebno kulturno organizacijo. — Večkrat nanese pogovor na vprašanje: Ali je vzgojitelj dober, če dela le v šoli, če se briga le za otroke v šoli, a se ne zanima za življenje izven šole. Ne, ker ne moremo trditi, da poznamo otroka, ako ga poznamo le v učilnici in iz učilnice. Treba se je zanimati tudi za socialno življenje človeka. Treba je z ljudmi doživljati, z njimi trpeti in se veseliti. Le učitelj, ki dobro pozna socialno življenje ljudstva in si je pridobil poznanje človeka in njegove duše, lahko pravilno uvaja naraščajočo generacijo v javno življenje. Iz take šole prihajajo mladeniči in dekleta, ki vedo, kje je njih mesto v življenju.

Morda poreče kdo, vse to je lepo, je zelo idealno, ali —

Ne tako, tovariši, razločevati moramo predvsem dvoje: idealizem in pa ideje, ki nas silijo, da jih uresničimo. Čim več idej in pametnih misli nas vodi, tem več uspehov doseže, če se jih loti ves mož.

Potreba današnjega časa je, da poznamo razvoj človeka popolnoma, da poznamo vsa socialna vprašanja današnjih dni.

Dvoje socialnih problemov prav za prav regulira naše javno življenje: Kapitalizem, ki pravi: produciraj zato, da boš profitiral in pravi socializem, ki zahteva produkcijo radi konzumiranja, kar mora privedi do socializacije vsega gospodarskega življenja. Hitro in lahko je to izrečeno, ali ni lahko

in hitro izvedljivo —; socializirati je težko duševno vprašanje. Ni tako lahko prepričati ljudstva, da je odvisek človek od človeka in da le sebi škodujemo, ako nočemo razumeti osnovnega nauka: eden za vse, vsi za enega. Treba bo torej socializirati najprej glave, to se pravi: edino z vzgojo in izobrazbo najširših plasti naroda bomo prav rešili zamotanost in nejasnosti današnjih dni.

Ali ne le z abstraktnostjo besede, treba bo dejanj. Važnejše od slišati je videti, spoznati. Treba bo ustanoviti nekaj, kar bo pripomoglo do medsebojnega zaupanja in spoznavanja skupnega dela šole in doma, osnovati na pr. društvo za skupno delo staršev in učiteljev. Kdor se danes ozre po svetu, mu je skoraj obupati ob pogledu na socialni in moralni položaj mladine. Vojne posledice, ki so se v naravi že zabrisale, se na našem naraščanju še zelo poznajo. Danes so ti otroci v šoli in se nam smilijo, ali kakšni bodo, ko bodo zrastle in bodo morali opravljati razne posle! — In če mislimo na nemoralnost današnjih dni — kaj pa bo prinesla bodočnost?

Mislím, da nam je ob tem premišljevanju jasno, da se moramo zganiti in iskati ljudi, inteligentnih ljudi, ki bi hoteli učiteljstvu pomagati pri socialno kulturnem delu v našem narodu.

Največ naravne še neuporabne inteligence najdemo med delovnimi podeželskimi krogi. Pri njih nahajamo v nemo in željo po kulturnem delu, nuditi jim je treba priliko, da se udeležujejo. Pa tudi starši se bodo zganili, začeli zaupati in se zanimati, ko bodo videli in se prepričali, da se kdo za njihovega otroka zavzame in mu hoče pomagati do uspehov, ki bi sicer ne mogli pričakovati, da jih dosežejo.

(Konec prihodnjic.)

Z:

Prosvetno delo učiteljstva in naša mizerija.

(K okrožnici br. 20.609 z dne 26. marca 1927.)

Če so se tedaj vršile nerednosti z oddajo šolskih zemljišč, vsaj moralčno ne moremo smatrati krivega onega, ki je to zagrešil pod pritiskom bede, temveč one, ki so ga dovedli do tega brezupnega položaja, ki mu ne dajo sredstev, da se lahko pošteno preživlja, osobito ko stavijo take zahteve. Gotovo se pa niso zgodili ti slučajji pri nas, ker je naše uradništvo kljub svoji bedi prevestno!

Zahteva se od nas, da naj žrtvujemo vsako nedeljo in vsak praznik in sploh vsako prosto uro za idealno izvrševanje svojega poklica. Še žival in suženj pozna praznik in odmor, le učitelj naj ga ne bi imel? Nikdar se še ni povzpelo do velikih dejanj in idealnih ciljev tak človek, ki se je moral boriti za vsakdanji kruh, ki je živel od danes na jutri iz roke v usta. Dajte nam sigurne eksistence in izboljšajte naš materialni položaj, potem bo tudi vsak z veseljem delal po svoji najboljši zmoglosti.

In kljub vsej tej bedi, kljub vsem skrbem se najde v Sloveniji na stotine učiteljev, ki se uspešno udeležujejo na prosvetnem polju in šole v tej ali oni stroki.

ški stan. Največjo škodo pa bo pri tem trpe-la država, ker jo bo začel uradnik izkoriščevati, ker ne bo več delal v njenem interesu, temveč edino le v svojem lastnem. — To sta neizprosni logični alternativni, ki nastopata z nujno potrebo in sta edino le odvisni od našina reševanja uradniškega vprašanja v državi.

Naj se pristojni faktorji že vendar enkrat zavedajo, da je danes socialno vpraša-

Uredba o krajevnih in oblastnih šolskih odborih za osnovne in meščanske šole.

Člen 8. Predsednik in zapisnikar predstavljata službeno krajevni šolski odbor.

Člen 9. Blagajno šolskega odbora vodi po zakonskih predpisih blagajnik; predsednik pa je nakazovalec prve stopnje, toda oba odgovarjata materialno in kazenski.

Vsak prejemek in izdatek se mora vpisati v blagajniško knjigo.

Vsak dokument o prejemu in izdaji denarja morata overoviti predsednik in blagajnik z zapisnikarjevimi podpisoma, prvi kot odgovorni nakazovalec, drugi kot izvrševalec.

Po preteku računskega leta, najkasneje pa do konca meseca januarja prihodnjega leta, sestavi blagajnik letni proračun za to leto ter ga predloži v pregled svojemu šolskemu odboru.

Člen 10. Politična občina mora nakazati koncem vsakega meseca šolskemu blagajniku najmanj dvanajstino odobrenega šolskega proračuna.

Za izplačevanje šolskega proračuna se ne sme odmerjati v občinah posebna doklada z imenom »šolska doklada«, ampak odobreni šolski proračun se mora izplačevati iz vseh občinskih dohodkov. Skupna vsota odobrenega šolskega proračuna se mora postaviti kot posebna partija ali pozicija v proračun politične občine z nazivom: »za vzdrževanje šole po odobrenem šolskem proračunu.«

Če je vzdrževanje šole neredno, kaznuje sreski poglavar predsednika (župana) in blagajnika politične občine na predlog sreskega šolskega nadzornika z izgubo 10% njih mesečne plače, v ponovnem primeri pa z izgubo 20% njih mesečne plače v korist šolske blagajne.

Člen 11. Zapisnikar vodi zapisnik odborskih sej, izdeluje sklepe, poročila, vloge, vodi vse dopisovanje; v vsem podpira predsednika pri izvrševanju dolžnosti ter hrani odborske spise.

Člen 12. Šolski odbor ima svojo posebno administracijo; vložni zapisnik, knjigo za zapisnike, odpravno, skladiščno knjigo, inventar itd.

nje uradništva nujnejše kakor vsako drugo. Naj se zavedajo, da je že zadnji čas, da se reši to vprašanje in da bo dobiček le na strani države. Le oni delavec, ki ve, da skrbi gospodar zanj in da ceni njegovo delo, le oni bo zastavil vse sile za gospodarja. Delavec pa, ki se prebudi vsak dan v strahu, če ga ne bo morda danes že vrgel gospodar na cesto kot berača, že po zakonih narode ne more delati niti z veseljem, niti uspešno.

Uradni spisi se hranijo v šolskem posloju, kjer se vrše seje.

Člen 13. Če člani krajevnega šolskega odbora ne izvršujejo dolžnosti, predpisanih v členih 6, in 7. te uredbe, jih kaznuje sreski poglavar na predlog šolskega nadzornika vsakokrat s 50 do 150 Din, veliki župan pa jih kaznuje na predlog svojega prosvetnega referenta vsakokrat s 150 do 500 Din, vse v korist šolske blagajne.

Zoper obe te kazni se sme kaznovanec pritožiti v treh dneh od dne priobčitve, in sicer: zoper prvo kazen na velikega župana, zoper drugo kazen pa na ministra za prosveto, tako da je rešitev velikega župana ali ministra za prosveto izvršna.

Krajevno policijsko (politično) oblastvo izvrši po prejemu izvršne razsodbe in na zahtevo šolskega nadzornika kazen v 15 dneh.

Člen 14. V Beogradu ima vsaka osnovna šola svoj šolski okoliš. Razdelitev Beograda na šolske okoliše izvrši oblastni šolski odbor za mesto Beograd, odbori pa jo ministrstvo za prosveto. Otroci iz enega šolskega okoliša se ne smejo vpisovati v šolo drugega okoliša. O izjemnih primerih odloča ministrstvo za prosveto na predlog oblastnega šolskega nadzornika za mesto Beograd.

Vsak šolski okoliš ima svoj krajevni šolski odbor, v katerega spadajo:

a) en član občinskega sodišča ali odbora, ki je tudi predsednik;

b) upravitelj osnovne in upravitelj meščanske šole, izmed katerih je prvi zapisnikar krajevnega šolskega odbora;

c) en občinski zdravnik in en inženier;

č) pet članov iz istega šolskega okoliša.

Člane pod a), c) in č) izvoli odbor občine mesta Beograda.

Tudi za te krajevne šolske odbore veljajo določila te uredbe od člena 4. do vštetelega člena 13. (Dalje prihodnjic.)

Splošne vesti.

— **Malo kritike k novi uredbi o šolskih odborih.** (Dopis.) Poslovodje, torej upravitelji krajevnih šolskih odborov ne smejo biti obenem tudi blagajniki istih. To je prav krepka zaušnica in izraz nezaupanja. Če smo dobri za to, da prirejamo razne zbirke in si s tem nakopljemo razne sitnosti in da se nas ljudje že od daleč ogibljejo, boje se, da prihajamo zopet s kako polo, bi nemara tudi brez škode opravljali blagajniške posle krajevnih šolskih odborov. Vsa pisarija, dreganje in razna pota, ki so združena s to funkcijo, bi itak moral opravljati upravitelj sam, a izplačevanje in prejemanje, kar veča ugled dotične osebe, mu je odvzeto. Kje se bo dobil na deželi vedno kak pripraven blagajnik, ki bi brezhibno vpisaval in vodil to delo. Ob polaganju računa, bo pa poslovodja moral blagajno in vse knjige ter priloge v red spraviti, kar bi se sicer lahko gredečo izvršilo. Tudi je znano dejstvo, da je večina dosedanjih načelnikov zbirala med letom pritekajoče prispevke, a račun in izdatki so se izplačevali le po večkratnem tirjanju. Večina upraviteljev bi o tem lahko marsikaj povedala. Razlog, da bi morda kak upravitelj z blagajno neredno manipuliral, ne drži, ker isti razlog velja za vsakega blagajnika. Odkar obstoje blagajne in se je upravljal javni denar, so se godile in se bodo še — nerednosti. Kdor v tem oziru kaj zagreši, naj ga zadene najstrožja kazen, ni pa pravično, da se izključuje iz častne in ugled množice funkcije ves stan. Če smo dobri in potrebni za vse drugo, naj se nas nikar ne odriva od blagajniških mest, sicer bomo rekli: Z denarjem, ki ni naš, nočemo v nobenem slučaju imeti opravka, torej tudi ne z raznimi zbirkami i. dr.

— **Sodniki v disciplinskih učiteljskih so dišicah.** Kakor poročajo se v ministrstvu že določajo sodniki za oblastno in vrhovno učiteljsko disciplinsko sodišče. Ministrstvo stoji na stališču: 1. Da se šolski nadzorniki ne jemljejo za sodnike (se razume od izvoljenih kandidatov); 2. da učiteljice ne smejo biti sodniki. (!) To drugo branijo v prosvetnem ministrstvu z odlokom kasacijskega sodišča, ki je na vprašanje ministra pravde, ali sme postaviti za sodnika neko gospo s položenim sodnim izpitom, dalo negativen odgovor. — Iz nekaterih oblasti se niso prišla poročila o izvolitvi, a nekje se volitve še niso izvršile. — Za organizacijo te nove važne in komplicirane ustanove, bi se moralo izdelati precizna navodila. — ker pa ta niso bila izdana se to sedaj maščuje. — Poverjeništvu UJU je vložilo proti zapostavljanju učiteljic in tudi o nekaterih drugih zadevah protest.

— **Prihodnja številka »Učiteljskega Tovariša«** izide že v sredo, ker je v četrtek praznik in prosimo rokopise najpozneje v ponedeljek, dalje že za nedeljo.

— **Ponovne volitve v disciplinska sodišča.** Kakor javljajo listi, se bodo vršile ponovne volitve sodnikov v disciplinska sodišča in to ali v vsej državi ali pa samo po posameznih oblastih, kar se ni odločeno, ker so se baje godile ponekod pri volitvah nepravilnosti.

— **Obrtno-nadaljevalne šole.** Ko je prevzelo ministrstvo za trgovino in industrijo obrtno-nadaljevalne šole pod svoj resor, je izšel odlok na podlagi katerega bi imeli

prednost poučevanja na teh šolah profesorji in učitelji meščanskih šol. Ministrstvo je sedaj ta odlok zadržalo, do izdelave pravilnika o tem. Med tem sta prispela v Beograd podpreds. zagrebške sekcije UJU g. Joca Milojević in podpredsednik Hrv. Učit. Sav. g. Drag. Nemet, ki sta bila pri vseh merodajnih faktorjih v ministrstvu za trgovino in industrijo ter dobila zagotovilo, da se ne bo odvzemalo dosedanjih pravic osnovnošolskemu učiteljstvu na obrtno-nadaljevalnih šolah. — Sedaj se v ministrstvu izdeluje nov pravilnik za obrtno-nadaljevalne šole in bo tudi UJU delovalo na to, da se ne bo krivično postopalo proti osnovnošolskemu učiteljstvu. Nujne korake mora podvzeti tudi društvo učiteljstva obrtno-nadaljevalnih šol. O zadevi še izpregovorimo.

— **Učitelji s 3 službenimi leti,** ki še niso položili praktičnega izpita, oziroma so bili pri izpitu preobirani, morajo vložiti na ministrstvo prošnjo za podaljšanje roka za polaganje usposobljenostnega izpita.

— **Skupščina UJU poverjeništvu Beograd** se vrši v dneh 10., 11. in 12. julija 1927 v Beogradu z običajnim dnevnim redom.

— **Ustanavljanje Saveza slovenskega učiteljstva,** Čehoslovaško učit. združenje je naprosilo naš Izvršni odbor v Beogradu, za skupno delovanje na ustanovitvi Saveza vsega slovenskega učiteljstva. Ustanovni zbor naj bi bil v Pragi leta 1928. To zadevno pismo smo priobčili v zadnji številki.

— **Za gospodinjstvi tečaj** se je do določenega roka zglašilo premajhno število tovarišic. Zato odbor »Društva učiteljic v Ljubljani« ni mogel ukreniti nič pozitivnega glede vršitve tega tečaja v juliju. Pač pa so se glasom sprejetih resolucij izza zadnjega zborovanja »Društva učiteljic« predložili ministrstvu prosvete konkretni predlogi glede nujnosti kmetijsko-gospodinjstve izobrazbe učiteljic. Kakor smo informirani, se ministrstvo prosvete intenzivno zavzema za rešitev tega vprašanja. Za sedaj opozarjamo eventualne reflektantinke na razpis gospodinjstvo-higijenske tečaja oblastnega odbora »Podmladka društva Rdečega križa«, ki je objavljen v zadnji številki »Učit. Tovariša«.

— **Ali je to sporazum?** Te dni je prispel v Beograd z 20 učitelji g. Ivana Tomasića, bivši predsednik Saveza hrvatskih učiteljev. Kakor poročajo je prišel, da pri pristojnih faktorjih deluje na to, da se razveljavi skupščina Saveza iz leta 1921, ki je z večino glasov odločila pristop v UJU in da se njemu dovoli nadaljnje organiziranje Saveza. Nas ne interesira kaj bo opravil, vendar smo odločno proti temu, da on v čisto naših učiteljskih stvareh izrablja neke politične osebe v svoje namene. — Na tak način ne pridemo daleč! (Po »Narodni Prosveti«). — Kakor je pokazal zadnji sestanek bivših članov Hrv. Učit. Saveza v Zagrebu g. Tomasić tudi nima večine učiteljstva na svoji strani in ni opravičen govoriti v njegovo ime.

— **Na vadnici državnega moškega učiteljskega v Ljubljani** se popolnita začetkom novega šolskega leta službi dveh vadniških učiteljev. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 30. junija pri ravnateljstvu.